

Az egészség joga

Börtönegészségügyi konferencia Budapesten

Négy napon át (június 18–21) Budapesten találkoztak a világ börtönegészségügygel foglalkozó szakemberei. E témakörben ilyen nagy jelentőségű konferenciának még nem adott otthont Magyarország, amióta az Európa Tanács tagja lett. Korábban eleve szóba se kerülhetett volna hasonló rendezvény. Az egyesült államokbeli Albert Schweitzer Intézet, együttműködve a Nyitott Társadalom Intézettel, az egészségügyi világszervezettel (WHO), az Európa Tanács Kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód megelőzésére alakult bizottságával (CPT), valamint a nemzetközi börtönreform szervezettel (PRI) olyan helyszínt keresett (és talált), ahol egyaránt szót kaphattak a kelet- és közép-európai országok börtönegészségügyi szakemberei és a már említett nemzetközi szervezetek előadói. A sokszínűségnek köszönhetően a gazdag program egyszerre kínált lehetőséget arra, hogy az egyes országok küldöttei beszámoljanak saját börtönviszonyaikról, miközben jó néhány előadó arra keresett választ, mi a teendő a már-már globális veszély, a kábítószer börtönbeli elterjedésének megakadályozására, s a hasonlóan súlyos gond, a HIV és AIDS-problematika kezelésére.

A nemzetközi tanácskozáson nemcsak a rendező szervezetek képviseltették magukat jelentős személyiségekkel, hiszen a négynapos rendezvényen részt vett *Vivien Stern* asszony, a nemzetközi börtönreform szervezet főtitkára, *Julius Landwirth*, az Albert Schweitzer Intézet igazgatója, *Ingrid Lycke Ellingsen*, a CPT első alelnöke, *Cees Goos*, az egészségügyi világszervezet (WHO) európai tanácsadója, de az orosz föderációtól kezdve a FÁK-államok delegációin át közeli szomszédainkig, a szlovén, lengyel résztvevőkig, mindannyian arra világítottak rá, hogy a börtönképesség egészségügyi hely-

zetének javítása világméretű feladat. Érthető hát, hogy a tanácskozás témái is szerteágazóan többretegűek voltak. A résztvevők többek között azt firtatták, a börtönlakó milyen feltételek közepette őrizheti meg polgárnivoltát, a börtönegészségügyi körülmények alakulásában mekkora szerepe és felelőssége van az adott ország kormánzatának, hogyan alakul az etnikumok sorsa a börtönökben, milyen kapcsolat szükséges az egészségügyi börtönszemélyzet és a civil intézmények egészségügyi személyzete között, miként kezelhetők a túlzottan agresszív, már-már önsorsrontó börtönlakók, s visszatérően újra

meg újra előjött a két leglényegesebb gond, a kábítószer és az AIDS.

E sokrétű témaválasztást hazai sajátosságokkal egészítették ki a konferencia magyar előadói, *dr. Heylmann Katalin* bemutatta a magyar börtönegészségügy rendszerét, s külön részletezte a fiatalkori fogvatartottak egészségügyi ellátását, *dr. Barna Ildikó* főigazgató főorvos helyettes megismertette a résztvevőket a Büntetés-végrehajtás Központi Kórházának múltjával és jelenével, kitérve az országos jellegű egészségügyi intézetekkel való orvosszakmai kapcsolatokra.

Dr. Ruscák Mihály szülész-nőgyógyász főorvos behatóan foglalkozott az elítélt nők kórházi ellátásával, egészségügyi helyzetükkel a letöltőházakban. *Pozsonyi Györgyné* ápolási igazgató a szakápolói munkát ismertette, s bővebben szólt a kórházakban lévő testi és lelki állapotáról, a krízishelyzet felismerésének, illetve megelőzésének fontosságáról a mindennapi ápolói munkában. Általános meglepetést és elismerést keltett a szabadultak társadalmi beilleszkedését segítő magyarországi alapítvány képviseletében előadást tartó *dr. Csernyánszky Lajos* azon tájékoztatása, amely szerint az alapítvány pénzügyileg támogatja a Magyar Evangéliumi Börtönmisszió elítéltek gyermekeinek üdültetésére irányuló akcióját.

A négynapos tanácskozás vezérlő gondolatát az egyik angol büntetés-végrehajtási szakember foglalta össze, mondván, négy c-vel összegezhető mindaz, ami a börtönegészségügy szakembereinek hitvallása lehet: *nélkülözhetetlen az emberséges közeg, a törekvés a szőértésre (communication), megkerülhetetlen a segítő együttműködés a fogvatartottakkal és a civil egészségügyi szervezetekkel (co-operation), a napi munkában lényeges a realitásokkal is számoló józanság, a józan ész (common sense), s végül nem mellőzhető a kiszolgáltatott (beteg) ember sorsa iránti fogékonyság, a beleérzőképesség (compassion)*. Valamennyi résztvevő számára világos volt, hogy mindez igencsak eltérő körülmények között valósul meg (vagy várat magára?!), a világ börtöneiben, hiszen a tanácskozáson az is kiderült, hogy akadnak országok, ahol a túlszűfolttság egyelőre szinte lehetetlenné teszi az egyéni kezelést, holott a konferencia eszmei lényegét mindenki magáénak vallotta: *az egészség alapvető jog a börtönökben is!*

A magyar büntetés-végrehajtási szakemberek joggal érezhették úgy, hogy a hazai börtönegészségügynek (az összehasonlítások tükrében) nincs szégyenkeznivalója, nem kell a lényegyet illetően sem napi gyakorlatán, sem stratégiáján változtatnia.